

Media: ΤΑ ΝΕΑ
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

Page: 1,16-18

Published at: 30-12-2023

Author:

Surface: 2898.86
cm²

Circulation: 24590

Subjects:



ΦΑΚΕΛΟΣ - 1

ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ ΣΟΪΜΠΛΕ
ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ
ΣΤΟ ΥΠΟΓΕΙΟ
ΤΟΥ ΜΟΝΟΡΟΛ

- Με μενού το Grexit

ΒΕΡΟΛΙΝΟ ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΠΑΣ
ΔΡΟΡΟ Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Σ. 16-18



Focus Η ΑΛΛΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Βόλφγκανγκ



«Η πολιτική είναι ανταγωνισμός, ειδικά στο υψηλότερο επίπεδο της. Οποιος δεν το ξέρει αυτό μάλλον δεν κάνει για πολιτικός»

«Θα έπρεπε να είχαμε κάνει μεγαλύτερα βήματα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση νωρίτερα και τώρα, επειδή δεν μπορούμε να πείσουμε τα κράτη - μέλη, έχουν καταστεί ανέφικτα»

«Τίποτα που κάνουμε στην πολιτική δεν είναι για πάντα. Προχωράς τα πράγματα λίγο και μπορούν να συνεχίσουν να πάνε μπροστά ή να αρχίσουν να πηγαίνουν ξανά προς τα πίσω. Ετσι είναι η ζωή»

«Η μεγαλύτερη στιγμή της πολιτικής μου καριέρας ήταν το 1990, η διαπραγμάτευση για την επανένωση της Γερμανίας... Και μέρες μετά την υπογραφή της συνθήκης έγινε ένα μπαμ (σ.σ.: η απόπειρα δολοφονίας εναντίον του) κι άλλαξαν όλα»

«Είμαι αρκετά πεισματάρης. Μπορείτε να βασιστείς σε μένα, στο ότι θα είμαι πιστός... Αλλά δεν είμαι υποτακτικός»



ΒΕΡΟΛΙΝΟ, ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

Η ειδήση για τον θάνατο του Σόιμπλε την περασμένη Τρίτη δεν ήταν έκπληξη. Η υγεία του, βεβαρημένη από τη δολοφονική επίθεση που τον καθίλωσε σε αναπηρικό καροτσάκι τα τελευταία τριάντα χρόνια της ζωής του, δεν άντεξε τη μάχη με τον καρκίνο. Με τον θάνατο του Σόιμπλε η Γερμανία έχασε μία πολιτική προσωπικότητα που σφράγισε την πορεία της χώρας και την εξέλιξη της ΕΕ.

Ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε ήταν «ο δημοφιλέστερος καγκελάριος που δεν είχε ποτέ η Γερμανία», σχολίασε ο γνωστός γερμανός δημοσιογράφος Νίκολας Μπλόμπε. Το «δημοφιλέστερος» είναι αμφιλεγόμενο. Σε κάθε περίπτωση, ο Σόιμπλε ήταν ο αιώνιος επίδοξος καγκελάριος που δεν πέρασε ποτέ την πόρτα της καγκελαρίας. Παρ' όλα αυτά σε όλα τα αξιώματα που ανέλαβε στην πολυχρονη καριέρα του άφησε τη δική του σφραγίδα.

Ως υπουργός Εσωτερικών του Χέλμουτ Κολ έβαλε την υπογραφή του στη συμφωνία επανένωσης της Γερμανίας «Συνθήκη 2+4» που διαπραγματεύτηκε ο ίδιος.

Ως υπουργός Εσωτερικών στην πρώτη κυβέρνηση της Μέρκελ, μολοντί συντηρητικός, χριστιανοδημοκράτης, θέσπισε το 2006 τη «Γερμανική Διάσκεψη Ισλάμ» που αποτελεί μέχρι σήμερα το μοναδικό φόρουμ θεσμικού διαλόγου μουσουλμανικών οργανώσεων και κρατών της Γερμανίας.

Ο καγκελάριος που δεν είχε ποτέ η Γερμανία

Σηγματίστηκε στην Ελλάδα ως ο κατεξοχήν «ανθέλληνας». Οστόσο, η στάση του δεν ήταν έκφραση ανθελληνισμού. Ήταν το πολιτικό αποτύπωμα του άτεγκτου χαρακτήρα του, με βασικό αξίωμα ότι η κάθε επιλογή έχει συνέπειες

Ως υπουργός Οικονομικών έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη διαχείριση της μεγαλύτερης κρίσης της ευρωζώνης την περασμένη δεκαετία.

Και στο τέλος, ως πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Βουλής (Μπούντεσταγκ) έγινε το δημοκρατικό ανάκτομο στις εκτροπές του ακροδεξιού μορφώματος AfD.

Η ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ του Βόλφγκανγκ Σόιμπλε για τη Γερμανία είναι απολύτως σαφής, λέει στα «ΝΕΑ» η πολιτειολόγος Αντρέα Ροέμελε, καθηγήτρια του Hertie-School Βερολίνου: «Ο Σόιμπλε ήταν ο αρχιτέκτονας της επανένωσης της Γερμανίας. Και συνέβαλε καθοριστικά στο να γίνει ξανά το Βερολίνο πρωτεύουσα της Γερμανίας». Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προσθέτει, «η γραμμή της λιτότητας που ακολούθησε ωφέλησε την Ευρώπη, διότι κατέδειξε ότι επενδύσεις και δημοσιονομική πειθαρχία πηγαίνουν μαζί, δεν αλληλοαναιρούνται. Φυσικά, είχε κακό όνομα στην Ελλάδα. Ο Σόιμπλε επέβαλε μία άκρως σκληρή πολιτι-

Σόιμπλε

«Περπάτα στο Ράιχσταγκ, δες τα γκραφίτι που άφησαν πίσω τους οι στρατιώτες του Κόκκινου Στρατού, δες τις εικόνες του βομβαρδισμένου Βερολίνου. Να, εδώ που καθόμαστε σήμερα ως το 1990 υπήρχε το Τείχος. Χωρίς την ένωση της Ευρώπης, χωρίς αυτή τη συναρπαστική ιστορία, δεν θα είχαμε ούτε καν πλησιάσει αυτά που έχουμε σήμερα»

«Δεν μπορώ να αλλάξω αυτό που μου συνέβη αλλά για όσο ζω θα ζήσω»

αξίζουν», έλεγε ο Σόιμπλε σε συνέντευξή του στα «NEA» (1/7/2017).

Η άτεγκτη στάση του Σόιμπλε δεν είχε αποκλειστικό στόχο τους Έλληνες. Το ίδιο άτεγκτος ήταν και έναντι των Γερμανών. Το φθινόπωρο του 2022, όταν η Γερμανία αγωνιούσε πώς θα περάσει τον χειμώνα χωρίς το ρωσικό φυσικό αέριο, η σύστασή του στους Γερμανούς που φοβούνταν ότι θα παγώσουν ήταν: «Ας φορέσουν ένα πουλόβερ, ίσως και ένα δεύτερο πουλόβερ. Δεν πρέπει κανείς να κλαίγεται, αλλά να καταλάβει ότι δεν είναι όλα αυτονόητα».

Η «τιμωρητική» στάση του Σόιμπλε είχε την αφετηρία της στη βασική του αντίληψη για τις σχέσεις κράτους - πολίτη. «Το κράτος δεν είναι σουπερμάρκετ για όσους κυνηγούν ευκαιρίες. Αν κάνουμε τους πολίτες να πιστέψουν ότι δεν υπάρχουν όρια, τότε δημιουργείται η εντύπωση ότι το κράτος μπορεί να κάνει τα πάντα. Αλλά αυτό δεν είναι βιώσιμο», έλεγε ο Σόιμπλε.

Στο κρίσιμο μεταίχμιο της μετάβασης από την κυβέρνηση Σαμαρά - Βενιζέλου στην κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ/ ANEΛ, η θέση του Σόιμπλε και του Γιούρογκρουπ ήταν να τηρηθούν τα συμφωνηθέντα για να περάσει η Ελλάδα στη λεγόμενη προληπτική γραμμή του ESM με τις δεσμεύσεις του περιβόητου «email Χαρδούβελν». Αλλά η χώρα πήγαινε σε εκλογές και οι εταίροι προετοιμάζονταν για την επερχόμενη νίκη του Τσίπρα. «Την πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα την ήξεραν, ήξεραν ότι θα κερδίσει ο ΣΥΡΙΖΑ εάν γίνουν οι εκλογές, ότι θα χάσουμε. Δεν νομίζω ότι είχαν αμφιβολία ότι, εάν δεν εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας, πηγαίνουν σε εκλογές και σε νίκη ΣΥΡΙΖΑ», αφηγείται ο Ευάγγελος Βενιζέλος στον Γιώργο Κουβαρά, στο βιβλίο «Εκδοχές πολέμου 2009-2022» (Εκδ. Πατάκι).

ΠΡΙΝ ΑΠΟ τις εκλογές του Ιανουαρίου 2015 είχε επισκεφθεί ο Αλέξης Τσίπρας τον Βόλφγκανγκ Σόιμπλε στο Βερολίνο. «Του είπα: “Είναι καλύτερα για σένα να μην

κερδίσεις τις εκλογές. Διότι αν τις κερδίσεις, θα πρέπει να εφαρμόσεις αυτά που υπόσχεσαι. Και αυτά δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστούν”», έλεγε ο Σόιμπλε για τη συνάντησή εκείνη. Το συνειδητοποίησε ο Αλέξης Τσίπρας το καλοκαίρι του 2015. Στο Συμβούλιο Κορυφής της ΕΕ δεν πέρασε η πρόταση του Σόιμπλε για προσωρινό Grexit, αλλά της Μέρκελ για παραμονή της Ελλάδας στο ευρώ. Προϋπόθεση ήταν η «kolotoumba» του Τσίπρα και το τρίτο Μνημόνιο.

Την εποχή εκείνη ο Τσίπρας χαρακτήριζε τον Σόιμπλε «ακραίο εκφραστή του νεοφιλελευθερισμού». «Ανοσιές. Είμαι Χριστιανοδημοκράτης. Ο κ. Τσίπρας δεν με ξέρει τόσο καλά», εξηγούσε στα «NEA» ο Σόιμπλε. «Είμαι εκ πεποιθήσεως υποστηρικτής της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, που προέκυψε από τις εμπειρίες των Γερμανών με την καταστροφή από τον Χίτλερ και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτό που οι οικονομολόγοι σήμερα ονομάζουν “inclusive growth” το ζήσαμε ήδη από τα πρώτα χρόνια της Δημοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας».

ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ήταν οι σχέσεις του Σόιμπλε με τον Γιάννη Βαρουφάκη που τον επισκέφθηκε μόλις είχε αναλάβει υπουργός Οικονομικών. «Δεν έκανα ούτε το 1% των δημόσιων δηλώσεων που έκανε εκείνος για μένα. Ο κ. Βαρουφάκης με όσα λέει δημοσίως και την ποικιλομορφία των εξιστορήσεών του είναι ασυναγώνιστος. Δεν μπορώ να τον ανταγωνιστώ. Αλλά την αξίωση να τον πάρω στα σοβαρά, δυστυχώς την έχει χάσει προ πολλού», έλεγε ο Σόιμπλε δύο χρόνια αργότερα στη συνέντευξη στα «NEA» (1/7/2017).

Παρά τις ιδεολογικές διαφορές με τον διάδοχο του Βαρουφάκη, Ευκλείδη Τσακαλώτο, ήταν καλή η συνεργασία τους. «Αντιμετωπίζουμε ανοιχτά ο ένας τον άλλο. Ο κ. Τσακαλώτος είπε σε όλους ότι είναι μαρξιστής. Αλλά είναι υπουργός Οικονομικών της Ελλάδας, κατά συνέπεια προσαποθούμε στο πλαίσιο των πεποιθήσεών μας να πετύχουμε την καλύτερη δυνατή λύση. Αν τον ρωτήσετε, πιθανόν να σας το πει: όταν έχει προβλήματα μερικές φορές μου τηλεφωνεί και του προσφέρω τη βοήθειά μου. Τον ρωτώ κάθε φορά, τι μπορούμε να κάνουμε επιπρόσθετα πάνω και πέρα από το πρόγραμμα, για να βοηθήσουμε στην επιτάχυνση της ανάπτυξης και την ενίσχυση των επενδύσεων».

Ο Σόιμπλε έγινε την περίοδο της κρίσης συνώνυμο του υπερτόπη Γερμανού με σκωμωμένο το δάχτυλο. Ο ίδιος απαντούσε στα «NEA» με το ιδιότυπο μείγμα αυτοσαρκασμού, ειρωνείας και χιούμορ: «Είναι ένα κλασικό στερεότυπο. Μερικές φορές σκάνω το χέρι μου, αυτό σχετίζεται με το γεγονός ότι ως παραπληγικός κουνώ το δεξί χέρι όταν μιλώ. Για να μην το κάνω, βάζω συχνά το χέρι μου κάτω από το τραπέζι».



ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ο Σόιμπλε που γνώρισα

Η πρώτη ουσιαστική συνάντησή με τον Βόλφγκανγκ Σόιμπλε έγινε στο γραφείο του στο Βερολίνο τον Δεκέμβριο του 2009. Είχε αναλάβει τον Οκτώβριο του 2009, μερικές εβδομάδες μετά από εμένα, και είχε ήδη γίνει το κομβικό πρόσωπο στο Eurogroup. Ήταν η αρχή μίας σχέσης με έντονη αντιπαλότητα αλλά και αμοιβαία εμπιστοσύνη. Σταχυολογώ εδώ κάποια στιγμιότυπα που φωτίζουν πιστεύω τον ρόλο του στο δρόμο της ελληνικής κρίσης.

Στην πρώτη εκείνη συνάντησή με το ερώτημα: «Είσαι πραγματικός υπουργός Οικονομικών;». Με το οποίο εννοούσε αν είχα τα κόστη να πάρω δύσκολες αλλά αναγκαίες αποφάσεις, αγνοώντας τις σειρήνες του υπόλοιπου πολιτικού συστήματος. Αυτή η ευθύτητα συνδυαζόταν δυστυχώς με την άρνηση ανάληψης πρωτοβουλιών εάν οι προσπάθειες που κάναμε ως κυβέρνηση δεν έβρισκαν ανταπόκριση στις αγορές: «Γιώργο, δεν υπάρχει πλάνο Β. Οι αγορές θα ανταποκριθούν θετικά εάν δείξετε ότι μπορείτε να μειώσετε το έλλειμμα».

Η άρνηση αυτή κράτησε μήνες. Γρήγορα όμως αντιληφθήκαμε πως η επίσημη αυτή θέση έκρυβε και εσωτερικές διαφωνίες: στο Βερολίνο τον Μάρτιο του 2010 με τον πρωθυπουργό, ακούσαμε τη γερμανίδα καγκελάρια να μας λέει αποπληστικά: «Ο Βόλφγκανγκ και εγώ δεν συμφωνούμε στο ζήτημα αυτό» (τη συμμετοχή της Γερμανίας σε ένα χρηματοδοτικό πακέτο για την Ελλάδα). Το υπουργείο Οικονομικών πίεζε, αλλά η καγκελάρια είχε επιφυλάξεις.

Η άρση των επιφυλάξεων δεν ήταν εύκολη: στο Eurogroup της 2ας Μαΐου 2010, η τελική ανακοίνωση από τον Σόιμπλε ότι η Γερμανία θα συμμετάσχει («Δεν ήταν εύκολο, αλλά θα το κάνουμε») προκάλεσε ανακούφιση σε όλη την αίθουσα. Και το τίμημα ήταν πολύ βαρύ: ένα πρώτο μνημόνιο με μεγάλο οικονομικό και κοινωνικό κόστος για την Ελλάδα. Ενα μήνα αργότερα, σε μια εξομολογητική στιγμή στο Eurogroup του Ιουνίου, ο Σόιμπλε παραδέχτηκε: «Ισως αργήσαμε στην περίπτωση της Ελλάδας».

Η επόμενη μεγάλη μάχη ήταν για το χρέος. Η αρχική καθετην άρνηση της Γερμανίας το 2010 μετατράπηκε αρχές του 2011 σε πρώτη έμμεση παραδοχή ότι υπήρχε θέμα βιωσιμότητας. Τον Μάιο του 2011 στο Λουξεμβούργο ο Σόιμπλε ανοιχτά πλέον διαφώνουσε με την ΕΚΤ και στο Eurogroup του Ιουνίου 2011 πίεζε για κάποιο είδος διαχείριση του χρέους, λέγοντας «όλοι αντιλαμβάνομαστε την ανάγκη για ένα νέο πρόγραμμα. Αλλά χωρίς συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, δεν υπάρχει λύση».

Η τελευταία μας συνάντηση ήταν ένα γεύμα στο Βερολίνο τον Σεπτέμβριο του 2011, όταν ως (πλέον) υπουργός Ενέργειας και Περιβάλλοντος ζήτησα τη στήριξή του για το Πρόγραμμα Ηλιος. Στο τέλος της συζήτησής ήρθε η έκπληξη: «Γιώργο, η συμφωνία του Ιουλίου για το χρέος δεν θα δουλέψει. Χρειαζόμαστε ένα πραγματικό κούρεμα. Ισως γύρω στο 50%». Η πλήρης στροφή είχε συντελεστεί και μπήγαν πλέον στη διαδικασία για τη μείωση του ελληνικού χρέους.

Με τον Βόλφγκανγκ Σόιμπλε διαφωνήσαμε πολύ και σε πάρα πολλά, από την αντίληψή του για την Ευρώπη, ως τις πολιτικές των μνημονίων: κρατό όμως μία ευγένεια και έναν σεβασμό που είχε σε όσους αναγνώριζε, ακόμα και όταν διαφωνούσε μαζί τους. Μετά από εμένα συνεργάστηκε με άλλους επτά Έλληνες υπουργούς Οικονομικών. Σταδιακά έγινε όλο και πιο αρνητικός με την Ελλάδα, με αποκορύφωμα την πρόταση για έξοδο από το ευρώ το καλοκαίρι του 2015. Αλλά εδώ θα αφήσω τον χώρο σε προσωπικές αναμνήσεις άλλων.

Ο Γιώργος Παπακωνσταντίνου είναι πρώην υπουργός, καθηγητής και πρώην σντο European University Institute

Focus Η ΑΛΛΗ ΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Βόλφγκανγκ Σόιμπλε

«As συζητήσουμε για την έξοδο της Ελλάδας»

Η συζήτηση του πρώην γερμανού υπουργού Οικονομικών με τον Ευάγγελο Βενιζέλο περί Grexit στο υπόγειο του ξενοδοχείου Monopol στο Βρότλαβ της Πολωνίας τον Σεπτέμβριο του 2011

Τον Σεπτέμβριο του 2011 η Ελλάδα μετράει περίπου ενάμιση χρόνο από την προσφυγή στον μηχανισμό στήριξης του ΔΝΤ. Στις 8 Μαΐου 2010 έχει προηγηθεί η υπογραφή της δανειακής σύμβασης (του πρώτου Μνημονίου, δηλαδή) μεταξύ της Ελλάδας και των κρατών - μελών της ΕΕ για δάνειο ύψους 80 δισ. ευρώ. Δύο μέρες αργότερα ακολουθεί η αντίστοιχη σύμβαση με το ΔΝΤ για δάνειο 30 δισ. ευρώ. Στον ανασχηματισμό της 17ης Ιουνίου για την κυβέρνηση του Γιώργου Παπανδρέου ο Ευάγγελος Βενιζέλος

αναλαμβάνει το υπουργείο Οικονομικών, σε μία κρίσιμη περίοδο της ελληνικής κρίσης χρέους. Παράλληλα αναλαμβάνει αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης. Επί των ημερών του θα ψηφιστεί το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής και θα πραγματοποιηθεί η συμφωνία της συνόδου κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 21ης Ιουλίου για τη μείωση του ελληνικού χρέους. Στο βιβλίο του «Εκδοχές πολέμου 2009-2022» (εκδ. Πατάκη, 2022) περιγράφει διεξοδικά τη συνάντηση εκείνου τον Σεπτέμβριο με τον τότε

γερμανό υπουργό Οικονομικών Βόλφγκανγκ Σόιμπλε στο Βρότλαβ της Πολωνίας, όπου συνήλθε το άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Οικονομικών, με θέμα τις τεχνικές εκκρεμότητες για την υλοποίηση του σχεδίου βοήθειας προς την Ελλάδα. Μαζί με τον Ευ. Βενιζέλο συμμετείχε ο θεσμικός σύμβουλος του, τότε πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομόνων (ΣΟΕ), Γιώργος Ζανιάς. Τον Σόιμπλε συνόδευε ο τότε υφυπουργός του Γεργκ Ασιμουσεν.

Α.Δ.



Από αριστερά: Ευ. Βενιζέλος, Γ. Ζανιάς, Γ. Ασιμουσεν, Β. Σόιμπλε στο Βερολίνο, στις 6 Ιουλίου 2011, σε ανειδίκευτο δείπνο εργασίας

Κατέβηκε από το δωμάτιό του ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε λίγο μετά από εμένα. Έπρεπε να οργανώσουμε τεχνικά τη συνάντησή μας. Αναζητήσαμε έναν κατάλληλο χώρο. Μας είπαν οι υπεύθυνοι του ξενοδοχείου ότι μπορούμε να κατέβουμε στο δεύτερο υπόγειο, όπου υπήρχε ένα μπαρ, φαντάζομαι γνωστό στην πόλη του Βρότλαβ, το οποίο ήταν κλειστό. Ήταν θεοσκότεινα, ανάψαμε ένα φως, άρα υπήρχε μια συνθήκη η οποία ήταν αρκετά θεατρική, ή έστω υποβλητική, γιατί υπήρχε ημίφως. Καθίσαμε σε μια γωνιά, υπήρχε ένα τραπέζι του μπαρ, ένας μικρός καναπές στον οποίο κάθισαν οι δύο Γερμανοί συνομιλητές μας. Και από την άλλη μεριά, σε δύο μικρές πολυθρόνες, καθίσαμε ο Γιώργος Ζανιάς κι εγώ.

Ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε ήταν ευθύς, χωρίς προλόγους - «Let's discuss the exit of Greece from euro» ήταν η χαρακτηριστική φράση. Άρα έθεσε το ζήτημα αμέσως στο τραπέζι κι άρχισε ένα γκραν γκινόλ, το οποίο κράτησε ενενήντα λεπτά - μιάμιση ώρα. Ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε με τη βοήθεια του Γεργκ Ασιμουσεν μας ανέπτυξε το επιχείρημα, πόσο ευνοϊκό θα ήταν για την Ελλάδα να αποχωρήσει, προσωρινά υποτίθεται, από το ευρώ και όταν ανακίμωμε, όταν ξαναποκτήσει τις προϋποθέσεις συμμετοχής, ξαναπαίρνει στην Ευρωζώνη. Είχαν προετοιμάσει ένα σχέδιο, μας εί-

παν ότι το έχουν μελετήσει εις βάθος, ότι δεν πρέπει να υπάρχει ανησυχία, ότι θα υπάρξει πρόβλεψη να μπορούν οι πολίτες να παίρνουν από τα ATM ένα μικρό ποσό, ας πούμε πενήντα ευρώ κάθε εβδομάδα για τις στοιχειώδεις δαπάνες, ότι πιθανότατα θα υπήρχε διακοπή των διεθνών εμπορικών συναλλαγών και βεβαίως θα υπήρχε πρόβλημα με τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, αλλά η Ευρωπαϊκή Ένωση θα φρόντιζε για την οργάνωση μιας «αερογέφυρας», για τη μεταφορά τροφίμων, αγαθών που δεν τα βρίσκει κανείς στην ελληνική παραγωγή, για τη μεταφορά φαρμάκων. Άρα, μιλούσαν για μια συνθήκη πολεμική, για ένα σενάριο συγκλονιστικό. Είναι άλλο οι αόριστες και ανεύθυνες συζητήσεις για το ενδεχόμενο του Grexit και τελείως διαφορετικό μια τόσο συγκεκριμένη συζήτηση

μεταξύ των πολιτικά βασικών συνομιλητών. Εγώ του απαντώ αμέσως και του επισμαίνο ότι το Grexit, εμφανιζόμενο έστω ως δήθεν προσωρινό, είναι τραγικό για την Ελλάδα, για τον λαό της. Η απάντησή μου ήταν: «Δεν θα οδηγήσουμε τη δημοκρατία σε κρίση, δεν θα οδηγήσουμε τον λαό στη φτώχεια, δεν θα οδηγήσουμε την Ελλάδα πενήντα χρόνια πίσω, δεν μπορείς να καταλάβεις ποιο θα είναι το domino effect, ή εν πάση περιπτώσει σου λέω ότι θα είναι τεράστιο». Με ρωτά, λοιπόν, «άρα η απάντησή είναι αρνητική», του λέω «η απάντησή είναι αρνητική», μου λέει «μήπως θέλεις να ρωτήσεις τον Πρωθυπουργό», του λέω «δεν βλέπω κανένα λόγο να κάνω ειδική επικοινωνία με τον Πρωθυπουργό». Έχω εξουσιοδότηση και εντολή να υπερασπιστώ και να εκπροσωπήσω τα εθνικά συμφέ-

ροντα, επιπλέον και τα συμφέροντα της Ευρωζώνης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως τα αντιλαμβάνομαι. Εκπροσωπώ την Ελλάδα, και η απάντησή μου είναι όχι, δεν συζητώ το σενάριο αυτό».

Ξήγησα ότι το Grexit είναι δραματικό για την Ελλάδα, η οποία θα υποβαθμιστεί πάρα πολλά επίπεδα ανάπτυξης και ευημερίας, ότι αυτό είναι τραγικό για την κοινωνική συνοχή, είναι απειλητικό για το κράτος δικαίου, για την ίδια τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος στην Ελλάδα. Επιπλέον δε ότι αυτό θα έχει επιπτώσεις στην Ευρωζώνη, τις οποίες δεν εκτιμούν σωστά. Οι επιπτώσεις θα είναι πολύ μεγαλύτερες απ' ό,τι μπορεί να υποθέσει κανείς διά γυμνού οφθαλμού, ότι αυτές δεν θα είναι μόνο χρηματοοικονομικές ή χρηματοπιστωτικές, αλλά θα είναι πρωτίστως κοινωνικές, πολιτικές, θεσμικές, δημοκρατικές, ότι θα αφορούν στην πραγματικότητα τις εγγυήσεις και τους θεσμούς της ευρωπαϊκής δημοκρατίας και του ευρωπαϊκού κοινωνικού κράτους δικαίου... Νομίζω ότι περισσότερο επιθυμούσαν -επιθυμούσε και ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε προσωπικά- να ξέρουν αν εμείς έχουμε κάνει μία συνειδητή επιλογή παραμονής στο ευρώ με όλες τις επιπτώσεις που αυτό έχει και αν ξέρουμε ότι αυτό είναι το εθνικά συμφέρον, αυτό που αρμόζει στον τόπο μας και στους ανθρώπους μας.

«Θα σου είχα πει πολλά ψέματα»

Ήταν μία σχέση ουσιαστική και ειλικρινής. Στο τελευταίο Eurogroup στο οποίο μετείχα, τον Μάρτιο του 2012, μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης στο χρέος και λίγο πριν τις εκλογές, είχαμε μία προσωπική συνομιλία με τον Βόλφγκανγκ Σόιμπλε στο περιθώριο της συνόδου και του είπα «Σε ευχαριστώ πάρα πολύ για την ειλικρίνειά σου και γιατί έμεινες πιστός σε όλα όσα συμφωνήσαμε. Μπορεί να συμφωνούσαμε δύσκολα, αλλά αυτά που συμφωνούσαμε ετηρούντο και κυρίως υπήρχε ειλικρίνεια στη σχέση μας». Τότε με το ιδιόρρυθμο, αλλά υπαρκτό, χούμορ του μου απάντησε ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε ότι «Κοίταξε, δεν σου είπα πολλά ψέματα επειδή συζητούμε μεταξύ μας στα αγγλικά και ως εκ τούτου έχουμε περιορισμένες εκφραστικές δυνατότητες» εάν μιλούσαμε στα γερμανικά θα σου είχα πει πάρα πολλά ψέματα».